

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Факультет цивільної та господарської юстиції
Кафедра цивільного процесу

*До 150-ї річниці з дня відкриття першої
судової палати у м. Одеса*

Новели цивільного процесуального законодавства: ПРЕДСТАВНИЦТВО

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

м. Одеса, 16 травня 2019 року

Одеса
Фенікс
2019

УДК 347.9

Н 72

Укладачі:

Голубєва Н. Ю. – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри цивільного процесу, професор кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Островська Л. А. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного процесу Національного університету «Одеська юридична академія»;

Коробенко О. О. – асистент кафедри цивільного процесу Національного університету «Одеська юридична академія»;

Сатановська О. В. – старший лаборант кафедри цивільного процесу Національного університету «Одеська юридична академія».

Новели цивільного процесуального законодавства:
Н 72 представництво : матер. Міжнар. наук.-практ. конфер. ; до 150-ї річниці з дня відкриття першої судової палати у м. Одеса (м. Одеса, 16 травня 2019 року) / за заг. ред. д.ю.н., проф. Н. Ю. Голубєвої. – Одеса : Фенікс, 2019. – 200 с.

Укр. та франц. мовами

ISBN 978-966-928-404-4

УДК 347.9

*Матеріали видано за авторською редакцією.
Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу
несуть учасники конференції, їхні наукові керівники, рецензенти
та структурні підрозділи вищих навчальних закладів та установ,
які рекомендували ці матеріали до друку.*

ISBN 978-966-928-404-4

© Національний університет «Одеська
юридична академія», 2019

Dans le cas d'une assurance de protection judiciaire, la somme recouvrée au titre de l'article 700 ira d'abord à l'assuré pour couvrir les frais non pris en charge par l'assurance, et le reste ira à l'assureur.

Le bénéfice de l'article 700 peut également être accordé à une partie qui aurait bénéficié de l'aide juridictionnelle.

Bibliographie:

1) Encyclopédies:

M. Défossez, *«Fascicule 400-90: Dépens – Frais irrépétibles – Article 700»* in Jurisque Procédure Civile, publié le 20 avril 2016

2) Ouvrages:

H. Croze, C. Laporte, Guide pratique de procédure civile : LexisNexis, 5e éd., 2017

S. Guinchard (ss dir.), Droit et pratique de la procédure civile – Droit interne et européen : Dalloz, 9e éd., 2016

3) Articles:

D. Landry, *«Frais de procédure – Les frais irrépétibles»* – La semaine juridique Edition Générale n° 51, 20 Décembre 2010

N. CASAL, *«Synthèse Frais et dépens»*, 21 octobre 2018 disponible sur: <http://www.lexis360.fr>

4) Codes:

Code de procédure civile, Dalloz, 2019

5) Sites internet:

<https://www.legifrance.gouv.fr>

<https://www.courdecassation.fr>

Голубєва Неллі Юрїївна

*доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України,
завідувач кафедри цивільного процесу,
професор кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ПРЕДСТАВНИК В ЕЛЕКТРОННОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ

Технічні інновації в сфері юриспруденції – тема популярна. Інформаційні технології в юридичній діяльності (legal tech) в цілому, при наданні юридичних послуг та у судочинстві вже були предметом наших окремих досліджень. В цієї доповіді зосереди-

мось на особливостях представницької діяльності у суді за допомогою системи «Електронний суд».

Певні опції електронного судочинства поступово запроваджуються вже більше 10 років: від реєстру судових рішень до автоматизованої системи документообороту суду, але концепція електронного судочинства, закладена у новій редакції ЦПК, значно розширює цей функціонал. В прийнятих нормах передбачена в перспективі можливість повного переходу до судочинства: 1) безпаперового (всі документи існуватимуть в електронній формі) та 2) у віддаленому доступі (всі процесуальні дії зможуть відбуватися за допомогою інформаційно-телекомунікаційних систем, за винятком тих, які за своєю суттю можуть бути вчинені лише безпосередньо).

Забезпечить впровадження електронного судочинства, зокрема електронний документообіг між судами, між судом і учасниками судового процесу Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система (кабінет користувача підсистеми ЄСІТС під назвою «Електронний суд» почав роботу в тестовому режимі).

Важливо, що ЄСІТС поєднає різні інформаційні технології та платформи, які зараз забезпечують здійснення правосуддя та інші допоміжні функції. Положення про ЄСІТС поки не затверджено. Тому проаналізуємо діючі нормативно-правові акти.

Згідно з наказом ДСА України від 22.12.2018 «Про проведення тестування підсистеми «Електронний суд», всі місцеві та апеляційні суди визначені пілотними для використання в тестовому режимі підсистеми «Електронний суд».

У Положенні про автоматизовану систему документообігу суду, в редакції рішення Ради суддів України від 02.03.2018 р. № 17 визначені основи роботи підсистеми Електронного суду.

Опції Електронного суду стають доступними тільки після реєстрації власного електронного кабінету (cabinet.court.gov.ua). Для реєстрації необхідні ключі, видані Акредитованим центром сертифікації ключів – згідно переліку АЦСК зазначеному на сторінці Електронного суду.

Користувач може подати заяву в суд лише за допомогою електронного цифрового підпису (далі –ЕЦП, додатково зазначимо, що у чинних нормах не відображені положення Закону України «Про електронні довірчі послуги», тому ми також застосовуємо термін «ЕЦП») та запропонованих системою Електронний суд шаблонів процесуальних документів, додати додатки в електронному вигляді, сплатити судовий збір засобами електронного кабінету. Надалі, у міру проходження в суді заяви, через електронний кабінет користувача будуть надходити в автоматичному режимі повідомлення про результати авторозподілу, прийняті судом рішення тощо. Одночасно він є офіційною електронною адресою, яка використовується судом для надсилання процесуальних документів.

Вищезазначені дії особа може здійснити і за допомогою представника, якщо представник є зареєстрованим користувачем. При цьому представник діє через власний електронний кабінет. Головним питанням стає підтвердження повноважень цієї особи.

Згідно ч. 7 ст. 62 ЦПК у разі подання представником заяви по суті справи в електронній формі він може додати до неї довіреність або ордер в електронній формі, підписані ЕЦП відповідно до Положення про ЄСІТС.

Положення про ЄСІТС ще не опубліковане, тому керуємось Положенням про автоматизовану систему документообігу суду, в редакції рішення Ради суддів України від 02.03.2018 р. № 17. Так, особа, яка, отримала ключ який, виданий Акредитованим центром сертифікації ключів – згідно переліку АЦСК зазначеному на сторінці Електронного суду та зареєструвала електронний кабінет, може уповноважити представника на подання документів від свого імені або від імені довірителя шляхом формування, підписання та направлення до підсистеми *електронного доручення* встановленої адміністратором форми (з правом передоручення або без такого права).

Для того, щоб надати електронну довіреність потрібно перейти в Електронному кабінеті в розділ «Довіреність» натиснути «Створити довіреність», ввести Реєстраційний номер облікової

картки платника податків особи-представника та обрати рівень доступу (обсяг повноважень представника).

Представником може бути лише інша фізична особа, що має зареєстрований Електронний кабінет.

Електронні доручення, що підтверджують повноваження підписанта автоматично додаються підсистемою до кожного документу, ним відправленого.

Матеріали по справі одночасно будуть надходити як до кабінету довірителя так і до кабінету представника.

Також електронне доручення може бути сформоване для надання іншій фізичній особі доступу до документів по судовій справі, судовому провадженню або зверненню, але в межах отриманих повноважень (наприклад, помічнику адвоката).

Електронне доручення може бути скасоване.

В офіційно ще неопублікованому Положенні про ЄСІТС містяться схожі положення. Термін «електронне доручення» змінений на більш традиційний «електронна довіреність». До того ж зазначено, що особа може зареєструвати лише одну офіційну електронну адресу (видалити яку не можна). Кожному користувачеві присвоюється унікальний ідентифікатор CourtID).

В електронному кабінеті можна побачити, які повноваження надані особі як представнику, в розділі «Довіреності». Натиснувши на довіреність відкриється інформаційне вікно, в якому буде відображено: дата видачі довіреності; права доступу (повноваження); можливість створити «Передоручити»; ланцюжок довіреностей (якщо довіреностей декілька, або відбувались зміни).

Для того, щоб видати довіреність від імені юридичної особи, вона має бути зареєстрована в Електронному суді. Для реєстрації в підсистемі «Електронний суд» вона має отримати електронну печатку.

Від імені юридичної особи підписувати електронні доручення мають право особи, зазначені в відомостях Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань щодо такої юридичної особи у графі «Прізвище,

ім'я, по батькові, дати обрання (призначення) осіб, що обираються (призначаються) до органу управління такої юридичної особи, уповноважених представляти юридичну особу у правовідносинах з третіми особами, або такі, які мають право вчиняти дії від імені юридичної особи без довіреності, у тому числі підписувати договори та дані про наявність обмежень щодо представництва від імені юридичної особи».

Але це не означає, що довірителем стає ця посадова особа. Заявником/позивачем буде підприємство, державна установа тощо.

Від імені іноземної юридичної особи електронні довіреності видаватися не можуть.

В неопублікованому Положенні про ЄСІТС зазначено, що окремий сервіс Електронного суду для юридичних осіб надає можливість керівнику відповідної юридичної особи уповноважувати своїх працівників на здійснення певних дій, передбачених сервісом Електронного суду (наприклад, створювати документи, редагувати їх, навіть не маючи право на представництво юридичної особи у суді).

Від імені органу державної влади та органу місцевого самоврядування, які не зареєстровані в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань підписувати електронні доручення мають право наступні особи: керівник органу та його заступники, керівники та заступники територіальних структурних підрозділів органу. Відповідні повноваження в підсистемі таким особам надаються адміністратором, на підставі надісланого йому повідомлення відповідного органу державної влади або місцевого самоврядування, підписаного керівником такого органу. Окрім переліку осіб, в повідомленні мають бути зазначені територіальні, інституційні та юрисдикційні обмеження повноважень на підписання електронних доручень для кожної зазначеної в повідомленні особи.

Окремо зазначимо, що правил про надання ордеру в електронній формі, про який йдеться у ч. 7 ст. 62 ЦПК в проаналізованих нормах не згадується. Але ж відсканувавши ордер, представник

має можливість прикріпити його в якості додатків при подачі відповідної позовної заяви.

Якщо у довірителя нема офіційної електронної адреси, але представник є користувачем Електронного суду та бажає подати позовну заяву через свій кабінет, він може це зробити. Отримавши традиційну «паперову» довіреність та відсканувавши, представник її прикріплює в якості додатків при подачі відповідної позовної заяви.

До електронного кабінету особи у судових справах, в яких така особа приймає участь, надсилаються: 1) веб-посилання на тексти всіх сформованих судом процесуальних документів по справі: судові рішення, судові повістки та виклики тощо, що мають статус оригіналу і підписані ЕЦП відповідальної особи суду; 2) інформація про отримані та зареєстровані вхідні документи по справі разом з ЕД або ЕКПД таких документів; 3) інформація про отримані документи по справі від інших учасників разом з ЕД або ЕКПД таких документів; 4) електронні документи, що спричинили зміну стану розгляду справи, протоколи автоматичного розподілу, тощо.

Відзначимо також, що сьогодні Україна значно еволюціонувала в області надання онлайн-сервісів державою. Вирішуються поступово питання охоплення значної кількості українців електронним підписом, без якого більшість опцій е-уряду неможливі. На сьогодні отримано близько 4 млн ЕЦП. Вже є достатнє охоплення інтернет-банкінгом, а значить людей, які беруть участь в ньому також є електронний підпис. Планується записувати ЕЦП (кваліфікований електронний підпис у термінології нового законодавства «Про довірчі електронні послуги») в ID-паспорт громадянина або на сім-карту через Mobile-ID.

Всього 20 років тому персональні комп'ютери з доступом в Інтернет були розкішшю. А сьогодні ми в кишені носимо цілий Світ у вигляді смартфона з доступом в Інтернет. Тепер там є «доступ» й в світ судочинства.